

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ 2023

Μάθημα: ΙΣΤΟΡΙΑ (4)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 19 Ιουνίου 2023

8:00 – 11:00

ΜΕΡΟΣ Α΄

(20 μονάδες)

A1. Να συμπληρώσετε την κάθε μία από τις πιο κάτω προτάσεις με μία από τις τρεις επιλογές που ακολουθούν, ώστε να σχηματιστεί μια ιστορικά ορθή πρόταση. Να γράψετε στο τετράδιο εξέτασής σας τους αριθμούς των προτάσεων και δίπλα από τον κάθε ένα το γράμμα της φράσης που απαιτείται για τη συμπλήρωση.

(5 x 2 = 10 μονάδες)

1. Το Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας του ελληνικού κράτους υπογράφηκε το
 - α. 1821.
 - β. 1829.
 - γ. 1830.

2. Στον Κριμαϊκό Πόλεμο ηττήθηκε η
 - α. Ρωσία.
 - β. Βρετανία.
 - γ. Γαλλία.

3. Ο Β΄ Βαλκανικός Πόλεμος τερματίστηκε με τη Συνθήκη του
 - α. Λονδίνου.
 - β. Βουκουρεστίου.
 - γ. Αγίου Στεφάνου.

4. Μια από τις πρόνοιες της Συνθήκης των Βερσαλλιών ήταν
 - α. η ουδετερότητα της Ελβετίας.
 - β. η προσάρτηση της Ανατολικής Θράκης στην Ελλάδα.
 - γ. η υποχρέωση της Γερμανίας για καταβολή πολεμικών αποζημιώσεων.

5. Η ρίψη της ατομικής βόμβας στο Ναγκασάκι και στη Χιροσίμα έγινε
 - α. τον Αύγουστο του 1945.
 - β. τον Μάιο του 1945.

γ. τον Οκτώβριο του 1944.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: 1γ, 2α, 3β, 4γ, 5α
ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 18, 20, 26, 31, 45.

A2. Να τοποθετήσετε τα πιο κάτω γεγονότα σε χρονολογική σειρά, ξεκινώντας από το προγενέστερο και αριθμώντας τα από το 1 μέχρι το 5.

(5 x 2 = 10 μονάδες)

- α. Προεδρία Φραγκλίνου Ρούζβελτ στις ΗΠΑ
- β. Εκλογή Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ στην προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας
- γ. Δολοφονία του αρχιδούκα Φραγκίσκου Φερδινάνδου στο Σαράγεβο
- δ. Ενθρόνιση του βασιλιά Γεωργίου Α΄ της Ελλάδας
- ε. Πρώτη πρωθυπουργία Ελευθέριου Βενιζέλου στην Ελλάδα

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: 1δ, 2ε, 3γ, 4α, 5β
α4, β5, γ3, δ1, ε2

- **Ενθρόνιση του βασιλιά Γεωργίου Α΄ της Ελλάδας**
- **Πρώτη πρωθυπουργία Ελευθέριου Βενιζέλου στην Ελλάδα**
- **Δολοφονία του αρχιδούκα Φραγκίσκου Φερδινάνδου στο Σαράγεβο**
- **Προεδρία Φραγκλίνου Ρούζβελτ στις ΗΠΑ**
- **Εκλογή Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ στην προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας**

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 19, 23-4, 27, 40, 54.

ΜΕΡΟΣ Β΄

(45 μονάδες)

Η διατύπωση της απάντησης είναι δυνατό να αποκλίνει από την προτεινόμενη με την προϋπόθεση ότι χρησιμοποιούνται οι ιστορικές έννοιες και όροι, όπως παρουσιάζονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Ιστορίας Γ΄ Λυκείου Κατεύθυνσης. Οι πληροφορίες εντός παρενθέσεων δηλώνουν στοιχεία που δεν είναι απαραίτητα, όμως μπορούν να περιληφθούν σε μια σωστή απάντηση. Το σύμβολο της καθέτου (/) δηλώνει διαφορετικές σωστές απαντήσεις, μια εκ των οποίων θα πρέπει να περιλαμβάνεται σε μια σωστή απάντηση.

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

(3 x 5 = 15 μονάδες)

- α. Ρωσική Επανάσταση του 1917**
(δύο [2] αίτια, δύο [2] αιτήματα των μπολσεβίκων)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:
Αίτια:

- απολυταρχικό τσαρικό καθεστώς
- συνέχιση του πολέμου
- υποσιτισμός

Αιτήματα:

- τερματισμός του πολέμου
- ελευθερία των εθνοτήτων
- εθνικοποίηση των γαιών, των τραπεζών και των μεγάλων επιχειρήσεων / κρατικοποίηση ιδιωτικών περιουσιών
- έλεγχος της βιομηχανικής παραγωγής από τους εργάτες
- η εξουσία να περάσει από τους αστούς στο προλεταριάτο / κατάργηση αστικής εξουσίας και πέρασμα της εξουσίας στα Σοβιέτ

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 34.

β. Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

(χρονικό πλαίσιο της ίδρυσης, δύο [2] αρχές, δύο [2] βασικά όργανα)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Χρονικό πλαίσιο: μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο / Απρίλιος – Μάιος 1945

Αρχές:

- αρχή της κυρίαρχης ισότητας των κρατών
- απαγόρευση της χρήσης βίας

Βασικά όργανα:

- ο Γενικός Γραμματέας
- η Γενική Συνέλευση
- το Συμβούλιο Ασφαλείας

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 48.

γ. Τουρκική Εισβολή στην Κύπρο

(ημερομηνία έναρξης, δύο [2] φάσεις, δύο [2] επιπτώσεις)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Ημερομηνία: 20 Ιουλίου 1974

Φάσεις:

- α΄ φάση στις 20-22 Ιουλίου με απόβαση τουρκικών στρατευμάτων στην Κερύνεια και δημιουργία προγεφυρώματος μέχρι τη Λευκωσία
- β΄ φάση στις 14-16 Αυγούστου με προέλαση προς Μόρφου και Αμμόχωστο

Επιπτώσεις:

- κατάληψη του 36,4% του κυπριακού εδάφους
- διχασμός εσωτερικού μετώπου
- βαθιά τραυματισμένη κυπριακή κοινωνία
- ανθρώπινες απώλειες
- πρόσφυγες
- εγκλωβισμένοι
- αγνοούμενοι
- διαχωρισμός Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων σε δύο γεωγραφικές περιοχές
- παρουσία κατοχικών στρατευμάτων

- καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- εποικισμός
- σοβαρές επιπτώσεις στην οικονομία
- καταστροφή θρησκευτικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
- ανακήρυξη του ψευδοκράτους 1983 με την επωνυμία «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου»

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 56.

B2. Στη διάρκεια του 19^{ου} και του 20^{ου} αιώνα, μεγάλο τμήμα του κόσμου πέρασε από την αποικιοποίηση στην αποαποικιοποίηση. Σε κείμενο έκτασης 180-220 λέξεων, να παρουσιάσετε τρία (3) βασικά χαρακτηριστικά της αποικιοκρατίας και τρεις (3) παράγοντες που οδήγησαν στην κατάρρευσή της. Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά οι πιο κάτω όροι/έννοιες:

ιμπεριαλισμός, εθνικισμός, μεσσιανισμός, Α΄ και Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος
(15 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Σύντομος πρόλογος – Εισαγωγή

- Γενική αναφορά στο φαινόμενο της αποικιοκρατίας
- Αναφορά στα αίτια της αποικιοκρατίας
- Αναφορά στις συνέπειες της αποαποικιοποίησης
- Παράφραση των ζητούμενων χωρίς λεπτομέρειες

Ζητούμενα

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά:

- Ιμπεριαλισμός: Νέα μορφή αποικιοκρατίας των χωρών της Ευρώπης και των ΗΠΑ / του δυτικού κόσμου για τα οικονομικά και στρατηγικά τους συμφέροντα
- Εθνικισμός: η απόκτηση αποικιών ως εθνική επιδίωξη και η αποικιοκρατική δύναμη ως επιβράβευση των δυνατοτήτων, της ισχύος και ανωτερότητας ενός έθνους
- Μεσσιανισμός: πίστη στο χρέος / «χρέος του λευκού ανθρώπου» για εξαγωγή των θεσμών και αξιών του δυτικού πολιτισμού στον υπανάπτυκτο οικονομικά κόσμο της Αφρικής και της Ασίας

Παράγοντες κατάρρευσης:

- οι δύο Παγκόσμιοι Πόλεμοι ως πλήγμα για την ισχύ των μεγάλων αποικιακών αυτοκρατοριών
- το μήνυμα για «ελευθερία» κατά τη διάρκεια των δύο Παγκοσμίων Πολέμων και η συμβολή του στην αναζωπύρωση του αιτήματος για εθνική ανεξαρτησία των λαών
- η οικονομική, κοινωνική και στρατιωτική ενδυνάμωση των αποικιών
- οι επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 1929
- η ιαπωνική πολιτική στην Ασία
- η αρνητική στάση των δύο υπερδυνάμεων (ΗΠΑ και ΕΣΣΔ) απέναντι στην αποικιοκρατία

Σύντομος επίλογος – Κατακλείδα

- Σύνοψη για το φαινόμενο της αποικιοκρατίας
- Συνέπειες της αποικιοκρατίας (αν δεν έχουν αναφερθεί στον πρόλογο)

- Συμπέρασμα / Ανακεφαλαίωση

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 21, 51

B3. Σε κείμενο 160-200 λέξεων να παρουσιάσετε τρία (3) στρατιωτικά κινήματα/πραξικοπήματα της ιστορίας του ελληνικού κράτους κατά τον 20^ο αιώνα. Στην απάντησή σας να αναφέρετε το χρονικό πλαίσιο, ένα [1] αίτιο και το αποτέλεσμα του κάθε κινήματος/πραξικοπήματος.

(15 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Σύντομος πρόλογος – Εισαγωγή

- Αναφορά στη δημιουργία / εξέλιξη του ελληνικού κράτους
- Αναφορά στις συνθήκες δημιουργίας του ελληνικού στρατού
- Γενική αναφορά στην ανάμειξη του στρατού στις πολιτικές εξελίξεις
- Παράφραση των ζητούμενων χωρίς λεπτομέρειες

Ζητούμενα

1. Κίνημα στο Γουδί το 1909:

Αίτιο:

- Ατιμωτική ήττα της Ελλάδας στον Ελληνοτουρκικό Πόλεμο του 1897
- Εμπλοκή των Μεγάλων Δυνάμεων στα εσωτερικά της χώρας
- Ξένα δάνεια και ίδρυση της Διεθνούς Οικονομικής Επιτροπής (ΔΟΕ)
- Έντονη αντιβασιλική κριτική
- Κριτική στον διάδοχο Κωνσταντίνο και στους κακούς σχεδιασμούς του στρατού / διορισμός πριγκίπων σε υψηλές θέσεις στο στράτευμα
- Αίτημα για αναδιοργάνωση του στρατού και της κοινωνίας
- Ανάπτυξη του εθνικισμού στην Ευρώπη / στα Βαλκάνια

Αποτέλεσμα: Ανάληψη πρωθυπουργίας από τον Ελευθέριο Βενιζέλο και μεταρρύθμιση του συντάγματος το 1911

2. Κίνημα της Εθνικής Άμυνας το 1916:

Αίτιο:

- Η επιμονή του βασιλιά Κωνσταντίνου στην ουδετερότητα
- Η επιμονή του Ελευθέριου Βενιζέλου για είσοδο στον πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ
- Οι διαδοχικές παραιτήσεις του Ελευθέριου Βενιζέλου
- Αντιμετώπιση της βουλγαρικής απειλής

Αποτέλεσμα: Εθνικός Διχασμός και δημιουργία δύο κρατών / απομάκρυνση του βασιλιά Κωνσταντίνου / συμμετοχή της Ελλάδας στον πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ

3. Πραξικόπημα Νικόλαου Πλαστήρα το 1922 :

Αίτιο:

- Ήττα της Ελλάδας στον Μικρασιατικό Πόλεμο
- Λανθασμένοι χειρισμοί της κυβέρνησης/του στρατού
- Εθνικός Διχασμός

Αποτέλεσμα: αποχώρηση φιλοβασιλικής παράταξης από την εξουσία / αποχώρηση Βασιλιά από τον θρόνο και ανάληψη εξουσίας από φιλοβενιζελικούς / διώξεις των θεωρούμενων υπευθύνων της Μικρασιατικής καταστροφής και Δίκη των Έξι

4. Πραξικόπημα (Θεόδωρου) Πάγκαλου το 1926:

Αίτιο:

- Αντιδράσεις των φιλοβασιλικών στη θεσμοθέτηση αβασίλευτης δημοκρατίας
- Πολιτική αστάθεια
- Αποτυχία της οικουμενικής κυβέρνησης να επιφέρει ενότητα

Αποτέλεσμα: κατάλυση κοινοβουλευτισμού και (βραχύβια) δικτατορία Πάγκαλου

5. Φιλοβενιζελικά στρατιωτικά κινήματα το 1933 / 1935:

Αίτιο:

- Πολιτική αστάθεια / κρίση λόγω της χρεοκοπίας του 1932
- Πόλωση λόγω του πολιτικού διχασμού / της συνέχισης του εθνικού διχασμού

Αποτέλεσμα: αποτυχία φιλοβενιζελικών κινήματων και όξυνση της κρίσης του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος

6. Αντιβενιζελικό πραξικόπημα το 1935:

Αίτιο:

- Πολιτική αστάθεια / κρίση λόγω της χρεοκοπίας του 1932
- Πόλωση λόγω του πολιτικού διχασμού / της συνέχισης του εθνικού διχασμού

Αποτέλεσμα: επαναφορά βασιλευμένης δημοκρατίας και αντικατάσταση του Συντάγματος του 1927 με το Σύνταγμα του 1911

7. [Πραξικόπημα Συνταγματαρχών / της 21^{ης} Απριλίου το 1967:

Αίτιο:

- Αναζωπύρωση της πολιτικής κρίσης κατά τα έτη 1965-1967
- Αντισυνταγματική παρέμβαση του βασιλιά Κωνσταντίνου Β΄
- Ανατροπή της κυβέρνησης Γεώργιου Παπανδρέου / Ιουλιανά
- Σχηματισμός κυβέρνησης από τους «αποστάτες» της Ένωσης Κέντρου

Αποτέλεσμα: κατάλυση του συντάγματος και εγκαθίδρυση της Δικτατορίας των Συνταγματαρχών]

Σύντομος επίλογος – Κατακλείδα

- Σύνοψη για τη σημασία / τις συνέπειες των στρατιωτικών κινήματων στην Ελλάδα
- Ανακεφαλαίωση

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 23, 30, 32,37,39, 55-56

ΜΕΡΟΣ Γ΄

(35 μονάδες)

Προσοχή:

- Ορθή είναι η απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και άλλα ιστορικά γεγονότα / στοιχεία.
- Η αντιγραφή αυτούσιων χωρίων από τις πηγές, χωρίς περαιτέρω επεξεργασία τους, αξιολογείται με μηδέν μονάδες.

Η διατύπωση της απάντησης είναι δυνατό να αποκλίνει από την προτεινόμενη με την προϋπόθεση ότι χρησιμοποιούνται οι ιστορικές έννοιες και όροι, όπως παρουσιάζονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Ιστορίας Γ΄ Λυκείου Κατεύθυνσης. Οι πληροφορίες εντός παρενθέσεων δηλώνουν στοιχεία που δεν είναι απαραίτητα, όμως μπορούν να περιληφθούν σε μια σωστή απάντηση. Το σύμβολο της καθέτου (/) δηλώνει διαφορετικές σωστές απαντήσεις, μια εκ των οποίων θα πρέπει να περιλαμβάνεται σε μια σωστή απάντηση.

Γ1.

(10 μονάδες)

Παράθεμα I

«Από παλιά, όποτε οι Ρωμιοί άπιστοι [Ελληνες Ορθόδοξοι] έβγαιναν από τα όρια της υποταγής, αυτό οφειλόταν στο θρησκευτικό μίσος και τις παλιές εχθρότητες του κόσμου. Εδώ και αρκετό διάστημα προσπαθούσαν να υφάνουν το δίκτυο της μοχθηρίας και να πραγματοποιήσουν τις επιθυμίες τους· ωστόσο, καταλάβαιναν ότι μια τέτοια σπουδαία υπόθεση παρουσιάζει πολλούς κινδύνους και ήταν σίγουροι πως δεν μπορεί αυτή να πραγματοποιηθεί μόνο με τα ίδια τους τα λόγια, αλλά ότι αντίθετα χρειαζόνταν τη βοήθεια ενός ισχυρού και δυνατού κράτους. Χάρη στην κοινή θρησκεία λοιπόν, εδώ και σαράντα ή πενήντα χρόνια προσδέθηκαν και σχετίστηκαν με τους Ρώσους· το κράτος εκείνο, από τη μεριά του, ενίσχυε αυτές τις αποτρόπαιες ροπές.»

Αφήγηση του Γιουσούφ Μπέη, οθωμανού αξιωματούχου που έλαβε μέρος στις μάχες στην Πελοπόννησο.

Πηγή: Σοφία Λαΐου - Μαρίνος Σαρηγιάννης, *Οθωμανικές Αφηγήσεις για την Ελληνική Επανάσταση από τον Γιουσούφ Μπέη στον Αχμέτ Τζεβντέτ Πασά*, Αθήνα 2019, σελ. 68-69.

Παράθεμα II

«Το εμπορικό ναυτικό της Γαλλίας είχε ήδη παραλύσει από τους [ναπολεόντειους] πολέμους και το Αυστριακό, που τόσο ακμάζει σήμερα, δεν υφίστατο τότε. Έτσι το εμπόριο της Μαύρης Θάλασσας, έπεσε χωρίς συναγωνισμό, στα χέρια μερικών νησιών του Αιγαίου. Και μια που δόθηκε η ώθηση ακολούθησε η συνέχεια με μοναδική ζωηρότητα [...] Το 1816, τα καράβια που ανήκαν στους Χριστιανούς υπηκόους της Πύλης [...] ήταν γύρω στα 600, απασχολούσαν 17.000 ναυτικούς κι ήταν εξοπλισμένα με 6.000 περίπου κανόνια. [...] Όταν σχολεία, κολλέγια και βιβλιοθήκες βλαστούσαν σε κάθε γωνιά, στην πρωτεύουσα, τη Σμύρνη, τη Χίο, τις Κυδωνίες, τα Γιάννενα και σε κάθε πόλη οσοδήποτε μικρότερης σημασίας, τα ελληνικά νειάτα αγκάλιασαν πρόθυμα την μάθηση [...]. Πάνω στη διασταύρωση του πλούτου και του απλώματος της παιδείας, άρχισε ν' αντηχή και πάλι η για χρόνια κομμένη φωνή του πατριωτισμού και οι παλιές δόξες της Ελλάδος δεν ήταν μόνο θέμα του κλεισμένου στο σπουδαστήριο επιστήμονα, μα κουδούνιζαν και στ' αφτιά των Κλεφτών στις βουνοπλαγιές, των ναυτικών στα πελάγη και των εμπόρων πίσω από τα ταμεία τους.»

Thomas Gordon*, *Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης*, Βιβλίο Α΄, Τόμος 1, μετάφραση Φρίξος Βράχας, Αθήνα 1980, σελ. LIX-LXI.

* Σκωτσέζος φιλέλληνας και στρατηγός στην Ελληνική Επανάσταση

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Πώς αιτιολογούν την έκρηξη της Ελληνικής Επανάστασης ο Γιουσούφ Μπέης στο **Παράθεμα I** και ο Thomas Gordon στο **Παράθεμα II**; Να αναφέρετε δύο (2) στοιχεία από το κάθε παράθεμα.

(μονάδες 4)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Παράφραση των εξής σημείων:

Παράθεμα I: - *θρησκευτικό μίσος*

- *παλιές εχθρότητες του κόσμου*
- *προσδέθηκαν και σχετίστηκαν με τους Ρώσους*

Παράθεμα II: - *διασταύρωση του πλούτου και του απλώματος της παιδείας*

- *το εμπόριο της Μαύρης Θάλασσας, έπεσε χωρίς συναγωνισμό, στα χέρια μερικών νησιών του Αιγαίου*
- *Όταν σχολεία, κολλέγια και βιβλιοθήκες βλαστούσαν σε κάθε γωνιά, στην πρωτεύουσα, τη Σμύρνη, τη Χίο, τις Κυδωνιές, τα Γιάννενα και σε κάθε πόλη οσοδήποτε μικρότερης σημασίας, τα ελληνικά νειάτα αγκάλιασαν πρόθυμα την μάθηση*
- *άρχισε να αντηχή και πάλι η για χρόνια κομμένη φωνή του πατριωτισμού και οι παλιές δόξες της Ελλάδος*

β.

i. Να παρουσιάσετε τη μυστική οργάνωση που προετοίμασε την Ελληνική Επανάσταση (ιδρυτές, σκοπός ίδρυσης και τρόπος συμβολής στην προετοιμασία της επανάστασης).

(μονάδες 4)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

i. Φιλική Εταιρεία

Ιδρυτές : Εμμανουήλ Ξάνθος, Νικόλαος Σκουφάς και Αθανάσιος Τσακάλωφ

Σκοπός: γενική επανάσταση των Ελλήνων για την απελευθέρωση της πατρίδας από τους Οθωμανούς Τούρκους

Συμβολή: δημιουργία δικτύου ατόμων που ήταν έτοιμοι να συμβάλουν στην Επανάσταση / οικονομική ενίσχυση της Επανάστασης

ii. Να αναφέρετε ένα (1) στοιχείο από το **παράθεμα I** ή το **παράθεμα II** που συνδέεται με την ίδρυση της οργάνωσης αυτής, αιτιολογώντας την επιλογή σας. (μονάδες 2)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

ii. Συσχετισμός με τα παραθέματα:

- *βοήθεια ενός ισχυρού και δυνατού κράτους / προσδέθηκαν και σχετίστηκαν με τους Ρώσους, οι ιδρυτές / ο ηγέτης βρισκόταν στη Ρωσία*
- *το εμπόριο της Μαύρης Θάλασσας, έπεσε χωρίς συναγωνισμό, στα χέρια μερικών νησιών του Αιγαίου / των ναυτικών στα πελάγη και των εμπόρων πίσω από τα ταμεία τους, αφού οι ιδρυτές ήταν Έλληνες έμποροι στη Μαύρη Θάλασσα / στην Οδησό.*

- Όταν σχολεία, κολλέγια και βιβλιοθήκες βλαστούσαν σε κάθε γωνιά, στην πρωτεύουσα, τη Σμύρνη, τη Χίο, τις Κυδωνιές, τα Γιάννενα που ήταν βασικά κέντρα του δικτύου της Φιλικής Εταιρείας

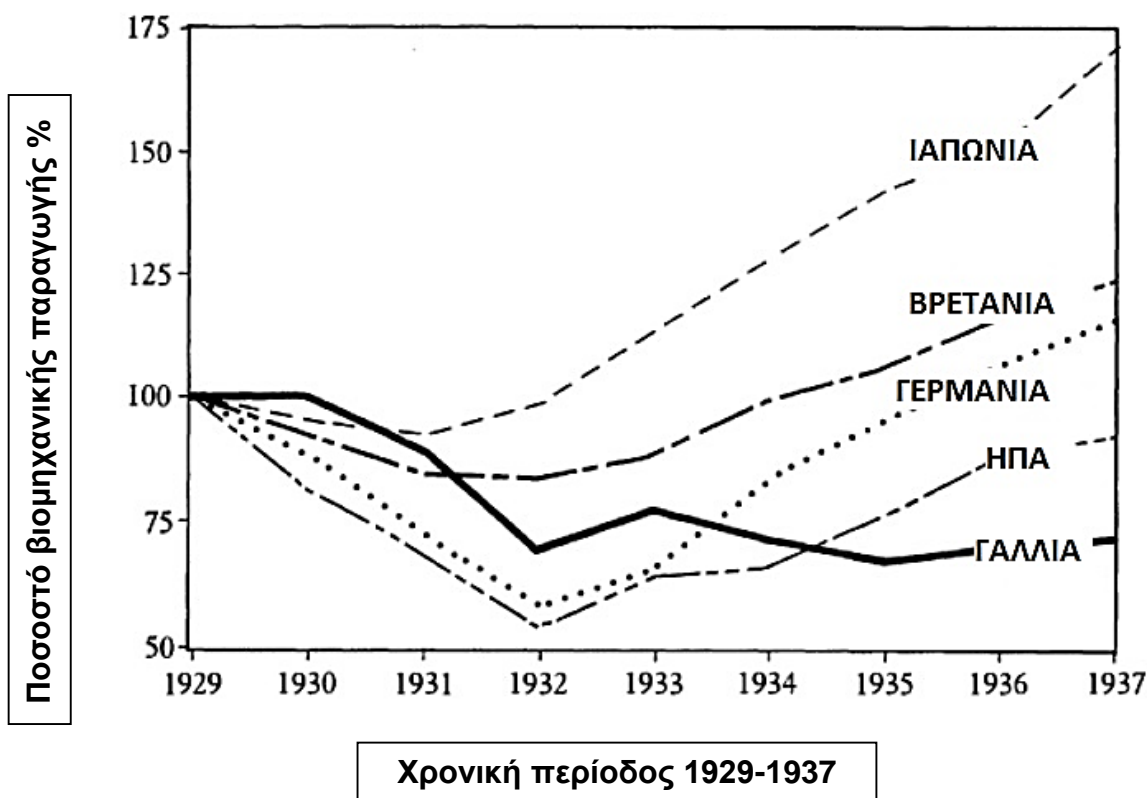
ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 17

Γ2.

(13 μονάδες)

Παράθεμα Ι

Η βιομηχανική παραγωγή κατά την περίοδο 1929-1937

Πηγή: Barry Eichengreen, "The origin and nature of the great slump revisited", *The Economic History Review*, New Series, 1992.45(2): 213-239, σελ. 233

Παράθεμα II

Σκίτσο του γερμανικού σατιρικού και αντιναζιστικού περιοδικού «Der Wahre Jakob» με ημερομηνία 24 Σεπτεμβρίου 1932. Τίτλος του σκίτσου: «**Η εξωτερική πολιτική της νέας μας ιδεολογίας**». Το πρόσωπο αναπαριστά τον **Αδόλφο Χίτλερ**. Η κυκλοφορία του συγκεκριμένου περιοδικού διακόπηκε το 1933.

Πηγή: <https://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/wj1932/0334/image.info>
Ανάκτηση: 17 Ιουνίου 2023

DEUTS(CHL)AND = ΓΕΡΜΑΝΙΑ

α. Η γραφική παράσταση του **παραθέματος I** παρουσιάζει τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης του 1929-1932 στη βιομηχανική παραγωγή. Να καταγράψετε:

- i. Ποια χώρα παρουσιάζει τη μεγαλύτερη και ποια τη μικρότερη βιομηχανική παραγωγή το 1937; **(μονάδες 2)**
- ii. Ποια είναι η χρονιά με τη μικρότερη βιομηχανική παραγωγή για τη Βρετανία, τη Γερμανία και τις ΗΠΑ; **(μονάδα 1)**

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε:

- iii. Ποια ήταν η αφετηρία της κρίσης αυτής; **(μονάδα 1)**
- iv. Ποιες άλλες δύο (2) οικονομικές συνέπειες της κρίσης αυτής γνωρίζετε; **(μονάδες 2)**

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

- i. Μεγαλύτερη και μικρότερη βιομηχανική παραγωγή: μεγαλύτερη η Ιαπωνία και μικρότερη η Γαλλία
- ii. Χρονιά: 1932
- iii. Αφετηρία: η πτώση των τιμών στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης / Κραχ
- iv. Οικονομικές συνέπειες:
 - πτώχευση των τραπεζών στις ΗΠΑ
 - απόσυρση των αμερικανικών κεφαλαίων από την Ευρώπη
 - μείωση των εμπορικών συναλλαγών
 - αποδιοργάνωση του διεθνούς νομισματικού συστήματος / υποτίμηση της αγγλικής λίρας
 - μείωση της αγροτικής παραγωγής

β. Αφού μελετήσετε το παράθεμα II, να περιγράψετε το σκίτσο (τέσσερις [4] πληροφορίες) και να εξηγήσετε ποιο μήνυμα θέλει να στείλει ο σκιτσογράφος.

(μονάδες 4)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Περιγραφή σκίτσου:

- Ένα πρόσωπο με κοστούμι / φράκο
- Έχει στραμμένη την πλάτη προς τον αναγνώστη/αγνοεί τον κόσμο
- Στέκεται σε σπασμένη σανίδα
- Η σανίδα γράφει Deuts(chl)and
- Απλώνει το χέρι του
- Προσπαθεί / αδυνατεί να φτάσει μια κληματαριά / σταφύλι

Μήνυμα σκιτσογράφου: Η νέα ιδεολογία / ο ναζισμός , αδιαφορεί για τη γερμανική κρίση / τον κίνδυνο στον οποίο βρίσκεται η Γερμανία και προσπαθεί να επιτύχει άλλους στόχους / να εξασφαλίσει ζωτικό χώρο / προτείνει επεκτατική πολιτική / θέτει ανέφικτους στόχους / τελικά θα πέσει / θα καταστραφεί.

γ. Πώς συνδέεται το Παράθεμα II με το Παράθεμα I;

(μονάδες 3)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Σύνδεση Παραθεμάτων:

- Η διεθνής οικονομική κρίση του 1929 προκάλεσε μεγάλη μείωση παραγωγής / οικονομική κρίση στη Γερμανία με αποτέλεσμα την ισχυροποίηση του Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος / ναζιστικού κόμματος / του κόμματος του Αδόλφου Χίτλερ
- Η άνοδος του Αδόλφου Χίτλερ στην εξουσία φαίνεται να έλυσε το πρόβλημα της βιομηχανικής παραγωγής στη Γερμανία / έφερε μείωση της ανεργίας
- Το παράθεμα I επιβεβαιώνει την πληροφορία του σκίτσου ότι η γερμανική οικονομία καταρρέει

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 38

Γ3.

(12 μονάδες)

Παράθεμα I

«Γύρισα την κεφαλή μου προς τον Μάστρο και είπα "Εν πεζίνα Μάστρε, εν πεζίνα. Εν να μας κάψουν ζωντανούς." Δεν πρόλαβα να τελειώσω τα λόγια μου. Εκείνη την στιγμή βρισκόμουν γονατιστός μπροστά στο στόμιο του κρησφυγέτου, όταν έσκασαν τρεις εμπρηστικές χειροβομβίδες, η μια πίσω από την άλλη. Με την τρίτη χειροβομβίδα, το κρησφύγετο μεταβλήθηκε σε φλεγόμενη κάμινο. Ένοιωσα την φωτιά να μου καίει το πρόσωπο και τα μαλλιά και έτσι έφερα τα χέρια μου και κάλυψα τα μάτια μου, για να τα προστατεύσω και κήκαν κι αυτά. Κοίταξα προς το μέρος του Αυξεντίου, όπου υπήρχε περισσότερη φωτιά και τον είδα ζωσμένο στις φλόγες. Καίονταν τα ρούχα του. Και όμως η όψη του ήταν ήρεμη, λες και είχε απαλλαγεί από την ανθρωπινή ατέλεια του πόνου και ζούσε από εκείνη τη στιγμή την δόξα, την αθανασία.»

Αυγουστής Ευσταθίου, (επιμ. Ανδρέας Μακρίδης),
Αυγουστής Ευσταθίου, Ο Ματρόζος της ΕΟΚΑ και της Κύπρου,
εκδ. Επιφανίου, Λευκωσία 2012, σελ. 165.

Παράθεμα II

«Δυνάμεις ασφαλείας, ενεργούσαι κατόπιν πληροφοριών, εφόνευσαν σήμερα την μεσημβρίαν εις περιοχήν παρά την Μονήν Μαχαιρά τον επικηρυγμένον δια ποσού πέντε χιλιάδων λιρών, γνωστόν ως υπαρχηγόν της ΕΟΚΑ και πρώην αξιωματικόν του Ελληνικού Στρατού, τρομοκράτην Γρηγόριον Αυξεντίου, και συνέλαβαν τέσσαρας άλλους τρομοκράτας, οι οποίοι ευρίσκοντο μετ' αυτού εντός ορεινού κρησφυγέτου. Ο φονευθείς τρομοκράτης, εις μίαν εκδήλωσιν απελπισίας και απογνώσεως, ηρνήθη να εξέλθῃ του κρησφυγέτου του και να παραδοθῇ, προετίμησε δε αντάξιον της δειλίας και της ανανδρίας του θάνατον όταν αι δυνάμεις ασφαλείας επετέθησαν κατά του οχυρού του δια να τον συλλάβουν.»

Επίσημη αποικιακή ανακοίνωση που μεταδόθηκε από την Κυπριακή Ραδιοφωνική Υπηρεσία στις 3 Μαρτίου 1957.

Πηγή: Σπύρος Παπαγεωργίου, Ζήδρος, εκδ. Επιφανίου, Λευκωσία, 3^η έκδοση 2008, σελ. 229.

α. Να εξηγήσετε γιατί τα πιο πάνω παραθέματα είναι πρωτογενείς πηγές, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας για το κάθε παράθεμα ξεχωριστά.

(μονάδες 2)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Παράθεμα I: αφήγηση προσώπου / αυτόπτη μάρτυρα που έζησε τα γεγονότα

Παράθεμα II: επίσημη δημόσια ανακοίνωση της εποχής

β. Σε ποιο ιστορικό γεγονός του Αγώνα της ΕΟΚΑ αναφέρονται τα παραθέματα;

(μονάδες 2)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Ιστορικό γεγονός: Το ολοκαύτωμα του Γρηγόρη Αυξεντίου στον Μαχαιρά

γ. Πώς αντιμετωπίζεται το συγκεκριμένο ιστορικό γεγονός σε κάθε παράθεμα; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με ένα (1) στοιχείο από το κάθε παράθεμα και να σχολιάσετε τη στάση της κάθε πλευράς.

(μονάδες 8)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Παράθεμα I:

Αντιμετώπιση: ως ήρωα,

Τεκμηρίωση: με όψη ήρεμη, είχε απαλλαγεί από την ανθρώπινη ατέλεια του πόνου και ζούσε από εκείνη τη στιγμή την δόξα, την αθανασία / ενσυνείδητη απόφαση,

Σχολιασμός: συναγωνιστής που θεοποιεί / λατρεύει τον Αυξεντίου

Παράθεμα II:

Αντιμετώπιση: ως τρομοκράτη

Τεκμηρίωση: τρομοκράτην Γρηγόριον Αυξεντίου

Σχολιασμός: η θυσία του θεωρείται από τους Άγγλους ως δειλία, ανανδρία, κίνηση απελπισίας και απόγνωσης

ΑΠ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ σ. 52-53